



PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILAR KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISH METODLARI VA TEXNOLOGIYALARI

Nazarova Madinabonu Narzi qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
1-kurs magistranti

madinabonunazarova02@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18385176>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-yanvar 2026 yil
Ma'qullandi: 24-yanvar 2026 yil
Nashr qilindi: 27-yanvar 2026 yil

KEY WORDS

*kreativlik, kreativ ko'nikma,
bo'lajak o'qituvchi, pedagogik
asoslar, psixologik asoslar, kasbiy
rivojlanish*

ABSTRACT

Mazkur ilmiy maqolada bo'lajak o'qituvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik va psixologik asoslari kompleks yondashuv asosida tahlil etiladi. Tadqiqotda kreativlik shaxs rivojlanishining muhim ko'rsatkichi sifatida talqin qilinib, uning pedagogik ta'lim jarayonidagi o'rni ilmiy jihatdan asoslanadi. Psixologik nazariyalar va pedagogik yondashuvlar uyg'unligi asosida bo'lajak o'qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish mexanizmlari yoritiladi. Maqola pedagogik ta'limni takomillashtirishga xizmat qiluvchi ilmiy xulosalar bilan yakunlanadi

Hozirgi davrda ta'lim tizimining rivojlanishi o'qituvchi shaxsiga qo'yilayotgan talablarning yangilanishi bilan bevosita bog'liqdir. Jamiyat taraqqiyoti sharoitida pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilarning shaxsiy va ijodiy rivojlanishiga rahbarlik qiluvchi mutaxassis sifatida faoliyat yuritishi talab etiladi. Shu bois bo'lajak o'qituvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik ta'limning dolzarb muammolaridan biri sifatida maydonga chiqmoqda.

Ilmiy adabiyotlarda kreativlik shaxsning yangilikka intilishi, muammolarga moslashuvchan va original yondashish qobiliyati sifatida izohlanadi. Psixologik tadqiqotlar kreativlikning individual xususiyatlar, motivatsiya va tafakkur jarayonlari bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatadi. Pedagogik nuqtayi nazardan esa kreativlik o'qituvchining kasbiy faoliyatini samarali tashkil etishida muhim omil hisoblanadi. Bo'lajak o'qituvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslarini aniqlash ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan, rivojlantiruvchi va innovatsion asosda tashkil etishni taqozo etadi. Mazkur maqola aynan shu masalalarni ilmiy tahlil qilishga bag'ishlanadi. Kreativlik ko'nikmalarining shakllanishi, avvalo, shaxsning psixologik rivojlanish darajasi bilan bog'liqdir. J. Guilford tomonidan ilgari surilgan divergent tafakkur nazariyasiga ko'ra, kreativ fikrlash shaxsning muammolarga turli nuqtayi nazardan yondashish qobiliyatida namoyon bo'ladi. Ushbu yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda kreativlikni rivojlantirish jarayonida psixologik asos sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. L.S. Vygotskiy ta'lim va rivojlanish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni asoslab, shaxs rivoji ijtimoiy muhit va pedagogik ta'sir natijasida yuzaga kelishini

ta'kidlaydi. Uning "yaqin rivojlanish zonasi" haqidagi g'oyasi bo'lajak o'qituvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. To'g'ri tashkil etilgan pedagogik faoliyat talabada mavjud imkoniyatlardan yuqori natijalarga erishishga zamin yaratadi. Pedagogik nuqtayi nazardan kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvi bilan uzviy bog'liqdir. Bunda talabaning individual qiziqishlari, ehtiyojlari va qobiliyatlari hisobga olinadi. A.V. Xutorskoy kompetensiyaviy yondashuv doirasida kreativlikni bo'lajak o'qituvchi tayyorgarligining muhim natijasi sifatida talqin qiladi. Ushbu yondashuv pedagogik jarayonda bilimdan ko'ra uni amaliy faoliyatda ijodiy qo'llashga ustuvor ahamiyat beradi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kreativlikning rivojlanishida motivatsiya muhim o'rin tutadi. E. Torrance kreativ muhit va rag'batlantiruvchi sharoitlar shaxs ijodiy salohiyatining ochilishiga xizmat qilishini ta'kidlaydi. Shu sababli pedagogik ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning ichki motivatsiyasini qo'llab-quvvatlash kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi. Pedagogik-psixologik asoslarning uyg'unligi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy refleksiyasini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Refleksiya jarayonida talaba o'z faoliyatini tahlil qiladi, xatolarini anglaydi va ularni ijodiy bartaraf etishga intiladi. Bu holat kreativlik ko'nikmalarining barqaror shakllanishiga zamin yaratadi. Kreativlik ko'nikmalarining shakllanishi, avvalo, shaxsning psixologik rivojlanish darajasi bilan bog'liqdir. J. Guilford tomonidan ilgari surilgan divergent tafakkur nazariyasiga ko'ra, kreativ fikrlash shaxsning muammolarga turli nuqtayi nazardan yondashish qobiliyatida namoyon bo'ladi. Ushbu yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda kreativlikni rivojlantirish jarayonida psixologik asos sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. L.S. Vygotskiy ta'lim va rivojlanish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni asoslab, shaxs rivoji ijtimoiy muhit va pedagogik ta'sir natijasida yuzaga kelishini ta'kidlaydi. Uning "yaqin rivojlanish zonasi" haqidagi g'oyasi bo'lajak o'qituvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. To'g'ri tashkil etilgan pedagogik faoliyat talabada mavjud imkoniyatlardan yuqori natijalarga erishishga zamin yaratadi. Pedagogik nuqtayi nazardan kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvi bilan uzviy bog'liqdir. Bunda talabaning individual qiziqishlari, ehtiyojlari va qobiliyatlari hisobga olinadi. A.V. Xutorskoy kompetensiyaviy yondashuv doirasida kreativlikni bo'lajak o'qituvchi tayyorgarligining muhim natijasi sifatida talqin qiladi. Ushbu yondashuv pedagogik jarayonda bilimdan ko'ra uni amaliy faoliyatda ijodiy qo'llashga ustuvor ahamiyat beradi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kreativlikning rivojlanishida motivatsiya muhim o'rin tutadi. E. Torrance kreativ muhit va rag'batlantiruvchi sharoitlar shaxs ijodiy salohiyatining ochilishiga xizmat qilishini ta'kidlaydi. Shu sababli pedagogik ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning ichki motivatsiyasini qo'llab-quvvatlash kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi. Pedagogik-psixologik asoslarning uyg'unligi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy refleksiyasini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Refleksiya jarayonida talaba o'z faoliyatini tahlil qiladi, xatolarini anglaydi va ularni ijodiy bartaraf etishga intiladi. Bu holat kreativlik ko'nikmalarining barqaror shakllanishiga zamin yaratadi. Xulosa qilib aytganda, bo'lajak o'qituvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari ta'lim jarayonining samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biridir. Psixologik nazariyalar va pedagogik yondashuvlar uyg'unligi asosida tashkil etilgan ta'lim bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy va ijodiy rivojlanishini ta'minlaydi. Tadqiqot natijalari pedagogik ta'limni modernizatsiya qilish jarayonida muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Olimov, Shirinboy Sharofovich, and Khusniddin Kupayinovich Khomidov. "Preparing Future Teachers To Solve The Tasks Of Patriotic Education Of Children And Youth." *The American Journal of Social Science and Education Innovations* 2.12 (2020): 132-136.
2. Khomidov, Khusniddin Kupaysinovich. "Cooperation between state and public organizations in the meaningful organization of youth leisure activities." *Thematics Journal of Social Sciences* 7 (2021).
3. Kupaysinovich, Khomidov Khusniddin. "INTERPRETATION OF STUDENTS'PATRIOTIC ISSUES IN ORIENTAL PEDAGOGY." *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* 7 (2019).
4. Ҳомидов, Ҳусниддин, and Моҳинур Собирова. "ПЕДАГОГЛАРДА КОМПЕТЕНТЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ МАЗМУНИ ВА МОҲИЯТИ." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 3.10 (2024): 24-27.
5. Kupaysinovich, Homidov Husniddin. "Theoretical Foundations of Working with Educational Information Competencies." *Journal of Preschool Education and Psychology Research* 1.2 (2024): 3-4.
6. Хомидов, Хусниддин, and Моҳинур Умирова. "ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ УЧАЩИХСЯ." *Международная конференция академических наук*. Vol. 3. No. 12. 2024.
7. Homidov, H. K. "Talabalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda jamoat tashkilotlari faoliyatini muvofiqlashtirishning amaldagi holati va takomillashtirish yo'llari." *Экономика и социум* 5-1 (108) (2023): 83-87.
8. Купайсинович, Ҳомидов Ҳусниддин. "ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ СИФАТИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РОЛИ." *НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ-2021* 1: 561.
9. Tursunova, Marjona, and Husniddin Homidov. "TECHNOLOGIES OF USING THE ORAL CREATION OF THE TURKISH PEOPLE IN THE SPIRITUAL ETHICAL EDUCATION OF PRIMARY CLASS STUDENTS." *TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA*.